

Lietuvos mokslų akademijai – 75

Vasario 23 d. Lietuvos mokslų akademijoje įvyko iškilmingas visuotinis narių susirinkimas, skirtas LMA 75-erių metų sukakčiai. Renginyje dalyvavo LR Prezidentė Dalia Grybauskaitė, LR Seimo Pirminkė Loreta Graužinienė, LR Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius, Seimo nariai, ministrai, kaimyninių šalių mokslų akademijų vadovai, Akademijos partneriai ir rėmėjai. Aukštieji svečiai renginio pradžioje pasveikino LMA ir jos narius jubiliejaus proga.

LMA prezidentas Valdemaras Razumas bei viceprezidentas Domas Kaunas įteikė penkių vardinių premijų diplomus: Simono Daukanto (istorija) – dr. Algirdui Antanui Baliuliui už Lietuvos istorijos šaltinių tyrimus ir jų leidybą; Albino Rimkos (ekonomika) – KTU autorių kolektyvui už monografiją „Kartelių įtaka nacionalinei ekonomikai ir konkurencingumui: Lietuvos atvejis“; Vlado Lašo (medicina) – LMA tikrajam nariui Vytui Antanui Tamošiūnui už darbų ciklą „Imunologijos ir alergologijos tyrimai Lietuvoje (teorija ir praktika)“; Pranciškaus Šivickio (biologija) – prof. dr. (hp) Algimantui Paulauskui už darbų ciklą „Parazitų ir jų šeiminių genetinės įvairovės tyrimai“; Juozo Dalinkevičiaus (geomokslai) – prof. habil. dr. Valentinui Baltrūnui už darbų ciklą „Lietuvos pleistoceno geologijos moksliniai tyrimai“.

Iš kairės: Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos prezidento pirmininko pavaduotojas prof. Sergejus Kilinas (Sergej Kilin), Lietuvos mokslų akademijos prezidentas prof. Valdemaras Razumas, Lenkijos mokslų akademijos prezidentas prof. Ježis Dušinskis (Jerzy Duszyński) ir Latvijos mokslų akademijos prezidentas prof. Ojaras Sparytis (Ojars Spāritis)

LMA tikrasis narys Eugenijus Jovaiša perskaitė pagrindinį pranešimą „Lietuvos mokslų akademija. Nepriklausomybės kelyje“. Kalbėtojas pabrėžė: nuolat atsinaujinanti Akademija yra pajėgi skatinti vis aukštesnio lygio mokslinius tyrimus, kurie stiprintų šalies gerovę, prisidėtų prie mokslo, ekonomikos, socialinės ir kultūrinės pažangos, reprezentuotų Lietuvą tarptautinėje erdvėje. Šventinėje atmosferoje LR Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius – 6-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“ globėjas – kartu su asociacijos INFOBALT prezidentu Tomu Vitkumi dešimčiai geriausių pranešimų autorių bei stipendijų laureatų įteikė konferencijos diplomus bei asociacijos INFOBALT stipendijų pažymėjimus.

Sukakties proga LMA sveikino Latvijos mokslų akademijos prezidentas prof. Ojars Sparytis (Ojārs Spārītis) ir delegacija, Lenkijos mokslų akademijos prezidentas prof. Ježis Dušinskis (Jerzy Duszyński), Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos prezidento pirmininko pavaduotojas prof. Sergejus Kilinas (Sergej Kilin), Lietuvos universitetų rektorių konferencijos prezidentas prof. Alfonsas Daniūnas, užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius, švietimo ir mokslo viceministrė dr. Svetlana Kauzonienė, mokslinių tyrimų institutų vardu – LMA tikrasis narys

Vincas Būda ir dr. Jolanta Širkaitė, Alytaus miesto savivaldybės meras Vytautas Grigaravičius, Ignalinos rajono meras Henrikas Šiaudinis. Muzikinę dovaną Akademijai ir akademikams dovanojo Vilniaus Juozo Tallat-Kelpšos konservatorijos akordeonistų ansamblis. Akademikams ir svečiams taip pat teko ilgai laukta dovana – nuotraukų albumas „Lietuvos mokslų akademija. Nepriklausomybės kelyje“. Ikonografinį leidinį pristatė vienas iš sudarytojų Domas Kaunas.

**Lietuvos mokslų akademijos
Organizacinis skyrius**

75

Lietuvos Respublikos Prezidentės Dalios Grybauskaitės kalba Lietuvos mokslų akademijos 75-mečio proga

Gerbiamieji,

į Mokslų akademijos šventinę sukaktį telpa du Lietuvos laikotarpiai – sovietinis ir Lietuvos atkurtos nepriklausomybės metai. Tačiau Jūs esate tie, kurių veikla visada buvo aukščiau politikos.

Mokslas valstybei yra daugiau nei svarbus. Ne veltui Jonas Basanavičius su Lietuvos mokslų draugija dar anuomet norėjo steigti akademiją. Bet nespėjo.

Tarp 1941 m. įsteigtos Akademijos narių buvo daug šviesių, iškilų Lietuvos asmenybių, mokslo, universitetų žmonių, kurių vardai ir šiandien tariai su didele pagarba.

Akademijoje visada ruseno neužgesinamas tautinės savimonės židinis.

Neatsitiktinai čia, Mokslų akademijos salėje, rinkosi Sąjūdžio iniciatoriai, tarp kurių ir vėl buvo daug mokslo žmonių. Jie buvo tarp pirmųjų, vedusių Lietuvą į nepriklausomybę.

O žvelgdami jau į šį, pagreitinantį globalaus pasaulio laiką, jaučiame ypatingą mokslo ir inovacijų svarbą. Būtent tai – investicijos į žinias, inovacijas, išradimus, naujas technologijas – turi būti mūsų prioritetas.

Turime visas galimybes būti tarp pirmaujančių šalių mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje. Kalbu apie įkurtus penkis slėnius, klasterius, technologijų parkus, investicijas į mokslo ir verslo partnerystę, tarptautinius tinklus. Jau kovą Lietuva pradės derybas dėl asocijuotos narystės branduolinių tyrimų centre CERN.

Taigi Lietuvos mokslas gali ir turi tapti konkurencingas pasaulyje.

Dėkoju visiems akademikams ir linkiu didelės mokslinės drąsos, sėkmės, atkaklumo ir sveikatos.

Nuoširdžiai visus Jus sveikinu su garbingu Mokslų akademijos jubiliejumi!

Dalia Grybauskaitė, Lietuvos Respublikos Prezidentė

www.lrp.lt

Seimo Pirmininkės Loretos Graužinienės sveikinimo kalba LMA veiklos 75-erių metų sukakties proga

Jūsų Ekscelencija Respublikos Prezidentė, gerbiamasis Ministras Pirmininke, gerbiamasis Lietuvos mokslų akademijos prezidentė ir garbūs Akademijos nariai,

nuoširdžiai sveikinu Jus visus, susirinkusius į iškilmingą Lietuvos mokslų akademijos narių susirinkimą, skirtą Lietuvos mokslų akademijos veiklos 75-erių metų sukakčiai paminėti.

Visais laikais filosofai ir mokslininkai burdavosi į bendrijas, kurių tikslas – kurti mokslinę mintį skatinančią aplinką. Lietuvoje tokios mokslininkų draugijos projektą pirmasis 1773 metais parengė Vilniaus universiteto rektorius Martynas Počobutas. Mokslų akademijos, kaip aukščiausios Lietuvos mokslo įstaigos, idėją siekė įgyvendinti 1907 metais įkurta Lietuvių mokslo draugija. 1928 metais buvo parengtas Mokslų akademijos statutas, tačiau dėl lėšų stokos akademijos steigimas buvo atidėtas.

Lietuvos mokslų akademija pradėjo veikti, deja, jau Lietuvai praradus nepriklausomybę, tačiau net ir sovietinio modelio akademijoje buvo plėtojama pažangi mokslinė mintis. Lietuvos mokslų akademijos institutuose buvo pasiekta pasaulinį pripažinimą pelniusių mokslo rezultatų.

Griežtas sovietinis mokslinės veiklos reglamentavimas, mokslininkų ideologinis spaudimas nepajėgė įveikti laisvos mokslinės minties. Todėl nenuostabu, kad būtent Mokslų akademijos institutuose gimė teoriniai modeliai, aiškinantys Lietuvos visuomenės perėjimą iš totalitarizmo ir komandinės ekonomikos į liberalią demokratiją ir rinkos ekonomiką. Būtent Mokslų akademijoje buvo parengtas Lietuvos Respublikos Konstitucijos projektas, būtent šioje salėje buvo įkurta Lietuvos Sąjūdžio iniciatyvinė grupė.

Akademikas – tai garbės vardas, liudijantis aukščiausią mokslininko pripažinimą. Gerbiamieji Lietuvos mokslų akademijos nariai, gerbiamieji mūsų akademikai! Nuoširdžiai dėkoju Jums už nuveiktus darbus tautai ir valstybei ir linkiu visokeriopos sėkmės ateityje!

Ministro Pirmininko Algirdo Butkevičiaus kalba iškilmingame Lietuvos mokslų akademijos narių visuotiniame susirinkime, skirtame Lietuvos mokslų akademijos 75-mečiui

Gerbiamieji Akademikai, mokslo bendruomenės nariai,

šiandien susirinkome paminėti aukščiausios Lietuvos mokslo institucijos įkūrimo 75-ųjų metinių. Mokslų akademijos istorija garbinga ir sudėtinga; čia visada gyvavo ir skleidėsi laisva mintis, vyko aktyvus mokslinis gyvenimas. Žymiausi mūsų šalies mokslininkai puoselėjo valstybingumo idėjas, kūrė reikšmingus mokslinius darbus, kurie svariai prisidėjo prie valstybės raidos, socialinės, kultūrinės ir ekonominės plėtros.

Akademija padėjo Lietuvos mokslui įgauti didelį prestižą tarptautinėje erdvėje. Lietuvoje rengiamos tarptautinės mokslinės konferencijos, įvairūs mokslininkų susibūrimai plėtė mūsų mokslo horizontus, pabrėžė aukštą akademinį jo lygį.

Mano supratimu, itin prasminga, kad po Mokslų akademijos stogu susibūrę lyderiai visada ugde visuomenės kritinį mąstymą, puoselėjo mokslo ir akademinę laisvę. Tai pamatinės vertybės, nes tik laisvai ir plačiai mąstančios asmenybės įžvelgia pasaulio mokslo tendencijas, brėžia pažangias ateities perspektyvas. Prisiminkime, juk ir pirmieji Sąjūdžio daigai pasėti čia – šioje mokslo bendruomenėje. Būtent šioje salėje 1988 m. birželio 3 d. gimė Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis, diskusijas dėl Lietuvos valstybingumo atkūrimo inicijavo akademijos mokslininkai. Džiugu, kad Mokslų akademija ėmėsi vidinių reformų, atsinaujino ir aktyviai dalyvauja formuojant mokslo ir studijų politiką.

Nėra jokios abejonės, kad visagalės konkurencijos apimtame pasaulyje mokslo žodis kaip niekad reikalingas ir galingas. Todėl, naudodamasis šia iškilia proga, Vyriausybės vardu noriu padėkoti Jums, gerbiamieji Akademikai, už svarbias įžvalgas. Atsižvelgiant į Jūsų, aukščiausios kvalifikacijos nepriklausomų ekspertų, patarimus atsiranda efektyviausi valdžios institucijų sprendimai. Mes kalbame ne tik apie mokslą ir studijas, bet ir apie visą valstybės gyvenimą – nuo kultūros, socialinės politikos, ūkio plėtros iki modernių technologijų diegimo.

Šiuo metu gyvename Lietuvos mokslui palankiame amžiuje. Moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai skiriama dešimtys milijonų eurų paramos. Jeigu sugebėsime juos racionaliai investuoti, tai yra

sutrumpinti laiką nuo idėjos iki aukštos pridėtinės vertės produkto sukūrimo, suartinti mokslą ir verslą, Lietuva taps viena pažangiausių Europos Sąjungos šalių. Tai – labai ambicingas tikslas, bet, tikiu, kad mes galime jį pasiekti, nes turime didelį gabių mokslininkų ir tyrėjų potencialą. Džiaugiuosi, kad populiarinat Lietuvos mokslą šiai veiklai pritraukiami jauni protai – Lietuvos mokslo ateitis.

Didžiai gerbiami Mokslų akademijos tikrieji nariai, nariai emeritai ir užsienio nariai, nuoširdžiai sveikinu Jus ir visą Lietuvos mokslininkų bendruomenę gražaus jubiliejaus proga. Jūsų talentas ir darbas skatina Lietuvos valstybės modernėjimą, padeda skleisti tautos kultūrą.

Linkiu Lietuvos akademinei minčiai tolesnio plataus skrydžio ir reikšmingų mokslo darbų, lemiančių šalies pažangą ir gerovę.

(Sveikinimų kalba nekeista)

LMA prezidento ir prezidiumo veikla

2016 metus LMA prezidiumas pradėjo veiklą, susijusia su LMA tikrųjų narių rinkimais. Į 15 laisvų LMA tikrųjų narių vietas buvo gautos 33 paraiškos. Sausio 5 d. LMA prezidiumo posėdyje buvo patvirtinta ekspertų komisija iškeltiems kandidatams į LMA tikruosius narius įvertinti. Komisija vasario 1 d. posėdyje konstatavo, kad visi kandidatai atitinka keliamus reikalavimus ir jų sąrašas buvo paskelbtas spaudoje. Prezidiumo posėdžiuose buvo įvertintos 2015 m. LMA mokslų skyrių ir padalinių veiklos ataskaitos, patvirtinti 2016 m. darbo planai, skirtos LMA premijos, pradėta rengti 2015 m. LMA veiklos ataskaita, svarstomi pasirengimo iškilmingam LMA narių visuotiniam susirinkimui, skirtam LMA 75-mečiui, klausimai.

LR Prezidentūroje LMA prezidentas Valdemaras Razumas sausio 21 d. dalyvavo Valstybės apdovanojimų tarybos posėdyje, vasario 11 d. buvo pakviestas į susitikimą, kuriame buvo aptariamos Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos kryptys, vasario 16 d. – į Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatų pagerbimo iškilmes, vasario 26 d. – į „Žinių ekonomikos įmonės 2015“ apdovanojimų ceremoniją.

LR Vyriausybėje V. Razumas sausio 14, vasario 3, vasario 24 dienomis dalyvavo darbo grupės, kuriai buvo pavesta parengti paraiškos dėl Lietuvos Respublikos asocijuotos narystės CERN veikloje projekta, posėdžiuose.

LR Seime V. Razumas kovo 9 d. pirmininkavo ir perskaitė pranešimą konferencijoje „Kaip mums išlikti? Ar įmanomas nacionalinis susitarimas, kad Lietuva neišsivaikščiotų?“.

Švietimo ir mokslo ministerijoje V. Razumas sausio 22 d. dalyvavo darbo grupės dėl studijų ir mokslo veiklos išteklių konsolidavimo posėdyje, vasario 4 d. – apskritojo stalo diskusijoje dėl Strateginės MTEP ir inovacijų tarybos veiklos stiprinimo, vasario 29 d. – pasitarime dėl Mokslo ir technologijų populiarinimo centro statybos.

V. Razumas taip pat vyko į keletą šalies regionų ir dalyvavo įvairiuose renginiuose: sausio 15 d. kartu su LMA delegacija lankėsi Pakruojo rajono savivaldybėje dėl Teodoro Grotuso atminimo įamžinimo, sausio 27 d. Kaune dalyvavo tarptautinėje konferencijoje „Europos energetikos sąjunga: kodėl mums jos reikia ir kaip ją padaryti veiksmingą“, sausio 29 d. – Klaipėdos universiteto 25-mečio iškilmėse, kovo 5 d. – Trakuose Lietuvos verslo konfederacijos kvietimu strateginiame posėdyje, skirtame verslo, mokslo ir švietimo bendradarbiavimo skatinimui bei problemoms aptarti.

LMA prezidentas sausio 21 d. tarė sveikinimo žodį ir kartu su rengėjais įteikė apdovanojimus VU Komunikacijos fakulteto organizuoto verslo ir mokslo, švietimo partnerystės komunikacijos projektų konkurso „Lapės 2015“ nugalėtojams, kovo 19 d. *Litexpo* parodų centre išradėjų šventėje „Robotiada 2016“ skaitė pranešimą „Lietuvos mokslo ir technologijų populiarinimo centras sumaniai visuomenei ugdyti“, kovo 23 d. atidarė mokslinę konferenciją „Fizinės, psichinės ir socialinės sveikatos aktualijos šiandieniniame pasaulyje“.

Parengė LMA vyriaus. referentė Lyda Milošienė

LMA mokslų skyrių narių visuotiniai susirinkimai

Vasario 4 d. įvyko ataskaitinis ŽŪMMS narių visuotinis susirinkimas. 2015 metų veiklos ataskaitą pristatė skyriaus pirmininkas prof. Zenonas Dabkevičius. Jis pažymėjo, kad 2015 m. gana aktyviai dirbo visos sekcijos ir komisijos: įvyko trys ŽŪMMS narių visuotiniai susirinkimai, du išvažiuojamieji susirinkimai: Panaros pilnų namų bendruomenėje (Varėnos r.), kur vykdomas mokslo rezultatų diegimo gamyboje projektas – vaistažolių džiovinimas panaudojant saulės energiją, ir Kazlų Rūdos mokomojoje miškų urėdijoje siekiant susipažinti, kaip taikomos mokslo naujovės miškų ekosistemų tvarumo stiprinimo, genetinio gerinimo srityse. Įvyko du biuro posėdžiai, kartu su partneriais organizuotos penkios tarptautinės, dešimt respublikinių konferencijų, devyni seminarai ir diskusijos, surengta viena paroda, dviejų studijų, knygų sutiktuvės, atlikta daug ekspertizių. Skyriaus nariai teigiamai įvertino skyriaus veiklą ir pritarė 2015 m. veiklos ataskaitai. Sekcijų ir komisijų pirmininkai kalbėjo apie atstovaujamų mokslo krypčių aktualias problemas bei plėtros tendencijas. Susirinkime buvo pristatytas ir ŽŪMMS 2016 m. veiklos plano projektas, kuriam buvo pritarta, patikslinus jį pagal pateiktas pastabas. Taip pat analizuotos ŽŪMMS Vandens problemų tarybos ir Lietuvos dirvožeminių draugijos prie ŽŪMMS 2015 m. veiklos ataskaitos ir 2016 m. veiklos planų projektai, aptarta žurnalo *Žemės ūkio mokslai* redakcinės kolegijos 2015 m. veikla, pritarta naujų redakcinės kolegijos narių kandidatūroms, pritarta patikslinti ŽŪMMS sekcijų ir komisijų sudėčiai, aptarti svarbiausi skyriaus 2016 m. I ketvirčio darbai.

Reda Daukšienė, Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus mokslinė sekretorė

*

Kovo 15 d. įvyko HSMS narių visuotinis susirinkimas, kuriame buvo aptarta ir patvirtinta skyriaus 2015 m. veiklos ataskaita ir 2016 m. veiklos planas. Išnagrinėtas HSMS sudarytos komisijos (prof. A. V. Matulionis, pirm., A. Andrijauskas, Z. Kiaupa, V. Mikelėnas) parengtas pareiškimo projektas dėl Lietuvos universitetų rektorių konferencijos

2015-10-30 pareiškime „Dėl humanitarinių ir socialinių mokslo tyrimų ir studijų svarbos“ iškeltų problemų. Nutarta, atsižvelgus į pastabas, pako-reguoti komisijos pareiškimą ir teikti jį LMA narių visuotiniam susirinkimui. Skyriaus susirinkime taip pat buvo išklausti iškeltų kandidatų į LMA tikruosius narius pranešimai. Į ekonomikos specialybę pretendavo du kandidatai – Romas Lazutka (VU) ir Vytautas Snieška (KTU), į istorijos – Rimvydas Petrauskas, į menotyros – Rūta Janonienė. Kandidatai pateikė analitinius pranešimus, atsakė į klausimus. Vėliau, diskusijose HSMS nariams pareiškus savo nuomonę ir vertinimus dėl pretendentų, įvyko rinkimai. Remiantis slapto balsavimo rezultatais, kandidatais į LMA tikruosius narius išrinkti: R. Lazutka, R. Petrauskas, R. Janonienė.

Aurika Bagdonavičienė, Humanitarinių ir socialinių mokslų skyriaus mokslinė sekretorė

*

Kovo 16 d. įvyko ataskaitinis BMGMS narių visuotinis susirinkimas, kuriame buvo svarstyta skyriaus 2015 m. veiklos ataskaita. Susirinkime buvo išklaustytos ir patvirtintos Biologijos (pirmininkas LMA tikrasis narys Saulius Klimašauskas), Bendrosios biologijos (pirmininkas LMA tikrasis narys Mečislovas Žalakevičius), Geomokslų (pirmininkas LMA tikrasis narys Robertas Mokrikas), Medicinos (pirmininkas LMA tikrasis narys Vytautas Basys) sekcijų bei BMGM skyriaus ataskaitos, aptartas ir patvirtintas 2016 m. BMGMS veiklos planas bei informuota apie BMGMS kuruojamų žurnalų *Acta medica Lituanica*, *Biologija*, *Geologija*, *Geografija* ir *Baltica* būklę. Susirinkime ataskaitas pristatė VMTI Inovatyvios medicinos centro direktorius prof. Algirdas Venalis ir VMTI Gamtos tyrimų centro direktorius LMA tikrasis narys Vincas Būda. 2016 m. suplanuoti išvažiuojamieji BMGMS narių posėdžiai „Šiuolaikiniai kamieninių ląstelių tyrimai ir taikymas medicinoje“ VMTI Inovatyvios medicinos centre ir „Gamtos mokslų tyrimų aktualijos“ VMTI Gamtos tyrimų centre.

Dr. Jadvyga Olechnovičienė, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus mokslinė sekretorė

Dėl Teodoro Grotuso atminimo įamžinimo

LMA delegacija prie Teodoro Grotuso skulptūros (aut. Kęstutis Balčiūnas)
Pakruojo krašto muziejuje „Žiemėla“ Žeimelyje

Sausio 15 d. LMA delegacija – LMA prezidentas Valdemaras Razumas, MFChMS Chemijos ir Fizikos sekcijų pirmininkai LMA tikrieji nariai Aivaras Kareiva ir Juozas Vidmantis Vaitkus, Fizinių ir technologijos mokslų centro Chemijos instituto direktorius LMA tikrasis narys Rimantas Ramanauskas, LMA Chemijos sekcijos pirmininko pavaduotojas LMA tikrasis narys Albertas Malinauskas, Teodoro Grotuso fondo valdybos narys prof. Juozas Algimantas Krikštopaitis bei LMA fotografe Virginija Valuckienė – lankėsi Pakruojo rajone ir susitiko su rajono savivaldybės vadovais. Į Pakruojį taip pat atvyko Prano Gudyno restauravimo centro direktorė, prof. Jūratė Senvaitienė. Vizito tikslas – aptarti žymaus mokslininko T. Grotuso įamžinimą.

T. Grotusas 1815 m. suformulavo fosforoscencijos dėsnį. 1818–1816 m. tyrinėjo Smardonės mineralinius šaltinius, nustatė jų vandens sudėtį, tirdamas

rodanidus atrado analizinės chemijos reakcijas, sukūrė kelis analizės būdus. 1818 m. suformulavo du fotochemijos dėsnius, giliau išanalizavo elektrolizės reiškinių. Dėl šių dėsnių atradimo, kurie dabar žinomi kaip Grotuso-Draperio dėsniai, T. Grotusas tituluojamas „fotochemijos tėvu“.

Minėtus jo atradimus galima pripažinti reikšmingiausiais, padarytais Lietuvoje, todėl jų atradėjas turi būti tinkamai įamžintas Lietuvoje ir Lietuvos mokslo istorijoje. Fundamentalų leidinį apie T. Grotusą ir jo veiklą yra išleidęs prof. J. A. Krikštopaitis. LMA įkurtas T. Grotuso fondas, kurio valdybos pirmininkas yra prof. A. Kareiva. Rengiama medžiaga dėl Europos fizikų draugijos įsteigto „EPS Historic Site“ titulo pripažinimo Gedučių laboratorijai. Skulptorius Kęstutis Balčiūnas sukūrė skulptūrą, kurią ketinama pastatyti Žeimelio miestelio aikštėje.

Visi šie klausimai buvo aptarti su Pakruojo rajono valdžia dalyvaujant Žeimelio seniūnijos ir muziejaus darbuotojams. Apžiūrėtos planuojamos vietos paminklui ir Gedučių laboratorijos pastato būklė. Tikimasi, kad T. Grotuso skulptūra primins ne tik

šiam krašte gyvenusio pasaulinio garso tyrinėtojo vardą ir mokslinį palikimą, bet ir jo reikšmę mokslo istorijai, ką taip pat turėtų simbolizuoti siekiamas „EPS Historic Site“ titulas.

LMA narys Juozas Vidmantis Vaitkus

Gyvenimo būdas ir stilius: filosofinis ir sociologinis aspektai

Tai sausio 21 d. LMA įvykusios konferencijos pavadinimas, kurią organizavo Lietuvos socialinių tyrimų centras, VGTU Kūrybinių industrijų fakultetas ir HSMS. Jau ketvirtus metus mokslininkai sukviečiami diskusijai įvairiais aktualiais filosofiniais ir sociologiniais klausimais.

Konferencijoje dalyvavo pranešėjai iš LMA, VU, VGTU, VDU, KTU ir kitų Lietuvos universitetų. Išklausyta 15 pranešimų, kalbėta apie antikinę mokymosi mirti idėją šiuolaikėje vartotojų visuomenėje, kurią vargina savižudybės ryškštė (Tomas Kačerauskas), apie niekšybės fenomeną ideologijos ir religinės filosofijos kontekste (Gintautas Mažeikis), apie filosofijos (kaip praktikos teorijos ir teorijos praktikos) ambivalentiškumą priešpastatant teoriją ir praktiką

(Tomas Sodeika), apie hipsterių socialinę klasę, kuri restruktūruoja patį politiškumą (Nida Vasiliauskaitė), apie mito ir gyvenimo sąsajas (Lina Vidauskytė), apie gatvės madą, neigiančią sociologijos mados teorijas (Viktorija Žilinskaitė-Vytienė), dorybės ir vertybės sąvokų išstūmimą iš šiuolaikinės filosofijos (Albinas Plėšnys), apie gyvenimo būdą šiuolaikiniame postfilosofiniame pasaulyje (Jonas Čiurlionis), senlietuvio gyvenimo būdą (Žilvinas Svigaris), tango maniją pramogų industrijose (Agnieška Juzefovič) ir tiesiog apie gyvenimą, kokį jį mato sociologas ar filosofas (Arvydas Virgilijus Matulionis).

Prof. Tomas Kačerauskas,
VGTU Kūrybinių industrijų fakulteto
Filosofijos ir komunikacijos katedros vedėjas

Įteikta Vytauto Vazalinsko premija

Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro (LAMMC) Žemdirbystės institute sausio 27 d. vyko 6-oji LAMMC mokslinė ataskaitinė konferencija „Agrariniai ir miškininkystės mokslai: naujausi tyrimų rezultatai ir inovatyvūs sprendimai“, kurioje buvo apdovanoti Lietuvai nusipelnusio agronomo Vytauto Vazalinsko premijos laureatai. 2015 m. premija skirta dviem Agrocheminių tyrimų laboratorijos mokslininkams – dirvožemio specialistams prof. habil. dr. Gediminui Staugaičiui ir prof. habil. dr. Zigmui Vaišvilai už darbų ciklą „Lietuvos žemės našumo vertinimas ir augalų mitybos optimizavimas“. Apibendrinti ilgalaikių dirvožemio tyrimų duomenys buvo paskelbti leidiniuose „Agroekosistemų komponentų valdymas“, „Lietuvos žemės našumas“

ir „Inovatyvūs dirvotyros ir agrochemijos mokslo sprendimai“. Premijas laureatams įteikė komisijos pirmininkė, LMA narė prof. Veronika Vasiliauskienė.

Dėkodamas už darbų įvertinimą garbinga premija, prof. G. Staugaitis kalbėjo apie būtinumą tyrinėti Lietuvos dirvožemius, nes ilgą laiką turėti tik senų tyrimų duomenys. Todėl buvo stengtasi pateikti kuo išsamesnę ir tikslesnę informaciją žemdirbiams, kad jie žinotų, kokią žemę dirba ir kiek jai reikia mitybos elementų, jog būtų gautas norimas derlius. Laureatas pastebėjo, kad kai kurie žemės savininkai gana neatšakingai elgiasi su trąšomis, ypač azotinėmis, todėl mokslininkų siekis yra kuo išsamiau atskleisti situaciją ir ugdyti žemdirbių aplinkosauginės nuostatos.

ŽŪMMS informacija

Svečiuose – Ukrainos akademikai ir mokslininkai

Iš kairės: Okeanologijos centro direktorius kontradmirolas prof. dr. Aleksandras Šipcovas, Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos viceprezidentas Anatolijus Zagorodnis, Lietuvos mokslų akademijos prezidentas prof. Valdemaras Razumas ir LMA tikrasis narys habil. dr. Mečislovas Žalakevičius

Vasario 8 d. Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos viceprezidento Anatolijaus Zagorodnio (Anatolij Zagorodnij) vadovaujama delegacija lankėsi LMA, susitiko su prezidentu V. Razumu ir vyriausioju moksliniu sekretoriumi V. Basiu.

Vizito metu Ukrainos nacionalinės mokslų akademijos viceprezidentas A. Zagorodnis, Gamtos mokslų skyriaus akademikas-sekretorius, prezidiumo narys, Pasaulinio vandenyno problemų sprendimo komisijos pirmininkas prof. dr. Valerijus Jeremejevas (Valerij Eremeev), Okeanologijos centro direktorius kontradmirolas prof. dr. Aleksandras Šipcovas (Aleksandr Šipcov) ir direktoriaus patarėjas prof. dr. Sergijus Korabovičius (Sergij Korabovič) su LMA vadovais aptarė mokslinio bendradarbiavimo, šalių tarpusavio supratimo memorandumo dėl

jūros mokslų ir technologijų pasirašymo galimybes. Susitikime taip pat dalyvavo Klaipėdos universiteto prof. Albertas Bitinas, Infrastruktūros ir plėtros prorektorius dr. Saulius Gulbinskas, LMA narys Algimantas Grigelis, LMA tikrasis narys Mečislovas Žalakevičius, LMA Organizacinio skyriaus Tarptautinių ryšių grupės vyriausioji specialistė Marija Nijolė Stačiokienė.

LMA narys Algimantas Grigelis pristatė LMA vykdytus tarptautinius Baltijos jūros tyrimų projektus geomokslų srityje. Buvo aptartos Klaipėdos universiteto prioritetinės bendradarbiavimo jūros mokslo ir technologijų srityje kryptys.

**Marija Nijolė Stačiokienė,
LMA Organizacinio skyriaus
vyriausioji specialistė**

Šeštoji jaunųjų mokslininkų konferencija

Vasario 10 d. įvyko 6-oji Jaunųjų mokslininkų konferencija „Fizinių ir technologijos mokslų tarpdalykiniai tyrimai“. Konferenciją organizavo LMA MFChMS

bei TMS ir asociacija INFOBALT. Konferencijos globėjas – Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius. Svarbiausi konferencijos tikslai – inicijuoti taikomąją mokslinę veiklą, skatinti jaunųjų mokslininkų domėjimąsi ir aktyvumą, stiprinti Lietuvos mokslo, studijų bei verslo bendruomenių bendradarbiavimą, įtraukti jaunuosius mokslininkus į verslo organizacijų veiklą, keisti informaciją apie vykdomus tyrimus ir jų sklaidą, spartinti mokslinių rezultatų praktinį naudojimą ir derinti LMA mokslų skyrių tarpusavio veiklą.

Pranešimus skaitė 38 jaunieji mokslininkai iš VU, KTU, VGTU, LSMU, Fizinių ir technologijos mokslų centro, Lietuvos energetikos, VU Matematikos ir informatikos bei Teorinės fizikos ir astronomijos institutų. Konferencijos dalyvius pasveikino LMA prezidentas Valdemaras Razumas, Asociacijos INFOBALT prezidentas Tomas Vitkus, LMA MFChMS pirmininkas

Feliksas Ivanauskas. Kaip pabrėžė INFOBALT prezidentas Tomas Vitkus, „aukštosios technologijos, didesnė pridėtinė vertė ir išsilavinęs jaunimas yra Lietuvos kelias į savarankišką ir klestinčią visuomenę“.

Konferencijos posėdžiams vadovavo LMA nariai Gytis Juška, Algirdas Petras Stabinis, Vilijandas Bagdonavičius, Eugenijus Norkus, Vygantas Paulauskas, Algirdas Vaclovas Valiulis, Laimutis Telksnys ir Gintautas Dzemyda. Konferencijoje dr. Evaldas Stankevičius (FTMC) pristatė darbą „Beselio tipo pluoštų masyvo formavimas naudojant periodinius darinius, suformuotus lazerinės interferencinės litografijos metodu“. Jo tvirtinimu, sukurta technologija yra kur kas profesionalesnė ir našesnė nei anksčiau naudota. Martynas Sabaliauskas (VU MII), pristatęs skaitmeninių organinės prigimties korpalių modelių segmentavimo ir projektavimo į plokštumą tyrimą, pabrėžė, kad mokslinėje veikloje jam svarbiausias tyrimų pritaikymas praktikoje. Jo tvirtinimu, nagrinėtos temos idėja paprasta – greitinti vienetinės avalynės gamybą ir naują taikyti rinkoje. Įdomius pranešimus pristatė VU doktorantė Miglė Kazlauskienė („Programuojamas RNR ir DNR karpymas“), FTMC

Konferencijos geriausių pranešimų autoriai ir asociacijos INFOBALT stipendijų laureatai (iš kairės): Kumaras Anubhavas Tivaris (Kumar Anubhav Tiwari), dr. Evaldas Stankevičius, dr. Mindaugas Gedvilas

darbuotojas dr. Mindaugas Gedvilas („Lankstus paviršinių periodinių mikro- ir nanodarinių formavimas panaudojant laikinę, spalvinę ir erdvinę lazerio spinduliuotės manipuliaciją“), KTU studentas Kumaras Anubhavas Tivaris (Kumar Anubhav Tiwari, Indija; „Nekontaktinių ultragarsinių metodų, tinkamų defektams kompozitinėse medžiagose aptikti nuotoliniu būdu, palyginimas“), FTMC darbuotojas Andrius Arlauskas („Pikosekundinio fotolaidumo spektroskopija“), VGTU studentas Arūnas Kremensas („Kompozito iš pluoštinių kanapių spalų ir krakmolo rišamosios medžiagos tyrimai“), KTU studentė Sandra Mikuckytė („Žmogus stuburo dalies modeliavimas ir skaitiniai tyrimai“) ir kiti pranešėjai.

Kandidatai INFOBALT stipendijoms gauti buvo atrinkti iš visų 6-osios jaunųjų mokslininkų konferencijos „Fizinių ir technologijų mokslų tarpdalykiniai tyrimai – 2016“ dalyvių pranešimų. 4,5 tūkst. Eur INFOBALT stipendijų fondas šiemet buvo skirtas penkioms vardinėms ir keturioms skatinamosioms stipendijoms. Atrinktų geriausių pranešimų autorių darbus papildomai vertino asociacijos INFOBALT ekspertai. Jų sprendimu didžiausios 1000 Eur stipendijos šiais metais skirtos dr. Evaldai Stankevičiui ir Martynui Sabaliauskui. 500 Eur stipendijos skirtos Migelei Kazlauskienei, Mindaugui Gedvilui ir Kumarui

Anubhavui Tivariui. Skatinamosios 250 Eur stipendijos įteiktos Andriui Arlauskui, Arūnui Kremensui, Olgai Opuchovič ir Sandrai Mikuckytei.

Konferencijos pranešimai derėjo su nacionalinės Sumanios specializacijos strategijos tikslais – per mokslo ir inovacijų sprendimus kartu su verslu didinti didelės pridėtinės vertės, žinioms ir aukštos kvalifikacijos darbo jėgai imlių ekonominių veiklų įtaką šalies BVP ir struktūriniams ūkio pokyčiams. Daugiausiai darbų konferencijoje pateikė VU, FTMC, KTU jaunieji mokslininkai. Kitos Lietuvos aukštosios mokyklos ir mokslo centrai teikė tik po vieną ar du darbus, taip neišnaudodamos galimybių, leidžiančių jauniems tyrėjams būti pastebėtiems mokslo ir verslo bendruomenės.

*

Vasario 23 d. iškilmingame LMA narių visuotiniame susirinkime, skirtame LMA 75-mečiui, Ministras Pirmininkas Algirdas Butkevičius ir INFOBALT prezidentas Tomas Vitkus įteikė minėtiems laureatams diplomus ir stipendijas.

LMA tikrasis narys

Algirdas Vaclovas Valiulis

Kokybė kaimui: visavertės gyvenamos formavimas

Vasario 26 d. Aleksandro Stulginskio universitete (ASU) įvyko mokslinis seminaras-diskusija „Kokybė kaimui: visavertės gyvenamos formavimas“, kurios tikslas – stiprinti mokslininkų tarpuniversitetinį bendradarbiavimą ir tarpdalykinius mokslinius tyrimus darnaus kaimo vietovių vystymo kontekste.

Seminarą-diskusiją organizavo LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus Agrarinės ekonomikos ir kaimo sociologijos sekcija bei ASU Ekonomikos ir vadybos fakulteto Verslo ir kaimo plėtros vadybos institutas.

Buvo apžvelgtos Lietuvos kaimo aktualijos ir perspektyvos. Lietuvos kaimo raidą antropologiniu ir urbanistiniu požiūriu vertino prof. dr. Alvydas

Baležentis iš Mykolo Romerio universiteto. Klaipėdos universiteto doktorantė Vaida Eidimtienė pasidalijo kaimo kraštovaizdžio kaitos tendencijų tyrimų rezultatais. Su bendruomeniškumo indekso nustatymo parametrais supažindino Mykolo Romerio universiteto prof. dr. Saulius Nefas. Dr. G. Kuliešis iš Lietuvos agrarinės ekonomikos instituto pristatė naujausius Lietuvos kaimo gyvenimo kokybės tendencijų tyrimus. Su bendrinančio verslumo formavimo ypatumais profesioliginės vadybos požiūriu supažindino ASU doc. dr. Vytautas Pilipavičius.

**Doc. dr. Vytautas Pilipavičius (ASU),
LMA ŽŪMMS Agrarinės ekonomikos
ir kaimo sociologijos sekcijos narys**

Motinių ir jų neišnešiotų naujagimių priežiūra Lietuvoje ir Moldavijoje

Iš kairės:
prof. Arūnas Valiulis,
prof. Vytautas
Basys ir dr. Jadvyga
Olechnovičienė

Vasario 26 d. LMA BMGMS Motinos ir vaiko komisija, Lietuvos pediatrių draugija ir Švedijos instituto Baltijos skyrius surengė vienos dienos tarptautinį seminarą, kuriame aptarta vaikų, ypač neišnešiotų naujagimių, priežiūros ir slaugos organizavimas Lietuvoje, Estijoje, Ukrainoje ir Moldovoje, šiam amžiaus periodui būdinga patologija, jos diagnostika atkreipiant dėmesį į intensyvios slaugos, intrahospitalinės infekcijos ir kitas aktualias problemas. Apie perinatalinės sistemos kūrimą Lietuvoje kalbėjo LMA vyriaus. mokslinis sekretorius V. Basys, pranešimą apie dabartinę šios sistemos būklę, problemas ir uždavinius perskaitė VU ligoninės Santariškių klinikos filialo Vaikų ligoninės Neonatologijos centro vadovas dr. Arūnas Liubšys, apie naujagimių sepsį ir kitas infekcijas, jų diagnostiką ir gydymą kalbėjo LSMU Kauno klinikų Neonatologijos klinikos vadovė doc. R. Tamelienė, vaikų sveikatos priežiūrą Moldovoje – prof. Neli Revenco, apie neišnešiotų naujagimių priežiūrą Ukrainoje, ypač Lvovo regione – prof. Jurijus Koržinskis (Jurij Koržinskij).

Vienas svarbesnių šio seminaro tikslų buvo pasidalijimas patirtimi apie motinos (žindyvės) pieno naudojimą neišnešiotiems naujagimiams maitinti, nes jo stoka sukelia daug problemų tokiems vaikams

normaliai augti, fiziškai ir protišcai bręsti. Nežiūrint į tai, kad šiuo metu pramonė yra paruošusi nemažai tokiame tikslui adaptuotų mišinių, motinos pienas šiems naujagimiams yra svarbiausias maistas, apsaugantis nuo infekcijų ir kitų nebrandaus organizmo sutrikimų. Todėl ES kai kuriose šalyse jau keletą metų vyksta vadinamųjų „pieno bankų“ kūrimas: teisės aktų, norminių veiklos dokumentų rengimas, pačių bankų steigimas.

Seminare patyrimu apie „pieno banko“ organizavimą ir kūrimą vienoje Talino ligoninėje pasidalijo doc. dr. Heili Varendi, dr. Anika Tyt (Annika Tiit), o apie kelių metų veiklą Švedijoje – Lundo universiteto (Švedija) ligoninės Naujagimių skyriaus ilgametis vadovas prof. Stafanas Polbergeris (Staffan Polberger). Pranešimą apie technines tokių bankų veiklos problemas, naujausias technologijas motinų pieno kokybei įvertinti, jam saugoti kalbėjo „Viola Vitalis“ vadovas dr. Kaderas Abdulas (Kader Abdul) iš Stokholmo. Diskusijoje apie patyrimą organizuojant tokią veiklą Lietuvoje, Švedijoje ir Moldovoje taip pat kalbėjo dr. A. Liubšys, dr. Olga Kristea, kiti dalyviai.

LMA tikrasis narys Vytautas Basys, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas

Įteiktos Lietuvos mokslo premijos

2015 m. Lietuvos mokslo premijos laureatai (iš kairės): Eugenijus Norkus, Kęstutis Arlauskas, Kristijonas Genevičius, Gytis Juška, Virgilijus Ulozas, Vytautas Levandauskas, Julius Žilinskas ir Artūras Tereškinas; antroje eilėje: LMP komisijos pirmininkas Jūras Banys, švietimo ir mokslo ministrė Audronė Pitrėnienė, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas Raimundas Paliukas, Vyriausybės vicekancleris Rimantas Vaitkus, LMP komisijos pirmininko pavaduotojas Rimvydas Petrauskas, LMP komisijos mokslinis sekretorius Vytautas Basys

Kovo 7 d. LMA įteikti diplomai 2015 m. Lietuvos mokslo premijų laureatams. Tai aukščiausi Lietuvos Respublikos Vyriausybės įsteigti valstybiniai apdovanojimai, kasmet teikiami mokslininkams. Šiemet apdovanoti šešių iš 33 konkursui teiktų darbų autoriai.

Diplomus laureatams įteikė Lietuvos mokslo premijų komisijos pirmininkas LMA tikrasis narys Jūras Banys, Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komiteto pirmininkas Raimundas Paliukas, švietimo ir mokslo ministrė Audronė Pitrėnienė bei Vyriausybės vicekancleris dr. Rimantas Vaitkus. Apdovanoti architektūros istorikas Vytautas Levandauskas už mokslo darbą „Lietuvos mūro istorija“ ir sociologas Artūras Tereškinas už darbų ciklą „Kultūros sociologijos ir kultūrinių studijų tyrimai“. Premijos laureato diplomus gavo fizikai LMA tikrasis narys Gytis Juška, Kęstutis Arlauskas ir Kristijonas Genevičius už darbų ciklą „Krūvininkų pernaša ir rekombinacija netvarkios sandaros medžiagose“, chemikas LMA tikrasis narys Eugenijus Norkus už darbų ciklą „Cheminis metalų nusodinimas: fundamentiniai ir taikomieji tyrimai eksperimentinės plėtos link“, taip pat medicinas Virgilijus Ulozas už darbų ciklą

„Organinės gerklų ligos: biologinių žymenų paieška, inovatyvūs diagnostikos ir gydymo metodai“. Diplomai įteikti ir informatikui Julijui Žilinskui už darbų ciklą „Globaliojo optimizavimo algoritmų kūrimas, lygiagrelinis ir taikymas“.

Sveikinimo kalbą pasakė švietimo ir mokslo ministrė A. Pitrėnienė, pabrėždama, kad Lietuvos mokslininkams parengtos modernios darbo erdvės, numatoma mokslo ir technologijų populiarinimo sistemos plėtra, pažymėjo mokslo teikiamų inovacijų siekio svarbą tyrėjų motyvacijai. Seimo komiteto pirmininkas R. Paliukas vylėsi, kad rengiamas naujas Mokslo ir studijų įstatymas pasitarnaus mokslui ir tyrėjams bei skatins naujus pasiekimus, garsinančius Lietuvą mokslo pasaulyje.

Iškilingas ir džiugias liaudies melodijų įkvėptas muzikines improvizacijas atliko Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas saksofonininkas Petras Vyšniauskas su sūnumi Dominyku.

Iškilmų įrašą galima žiūrėti internete adresu <http://www.delfi.lt/temos/lietuvos-mokslo-premijos/>

Dr. Andrius Bernotas,
LMA Organizacinio skyriaus vadovas

Mokinių sveikatos problemos

Tradicinė 6-oji konferencija biologijos mokytojams „Fizinės, psichinės ir socialinės sveikatos aktualijos šiandieniam pasaulyje“, kurią kovo 23 d. organizavo BMGM skyrius kartu su Švietimo ir mokslo ministerija bei Lietuvos biologijos mokytojų asociacija (pirmininkas Romas Darafėjus) buvo skirta vaikų, mokinių sveikatos problemoms aptarti.

Konferencijos dalyvius sveikino LMA prezidentas Valdemaras Razumas ir švietimo ir mokslo viceministrė Genovaitė Krasauskienė. Kalbėta apie sveiką mitybą (VU Medicinos fakulteto prof. Rimantas Stukas), pristatytos mokytojams aktualios žinios apie vaikų alergiją maistui (LMA tikroji narė R. Dubakienė). Apie savižudybių paplitimą prieškarinio Lietuvoje, sovietiniu laikotarpiu bei atkūrus Nepriklausomybę, Europos Sąjungoje ir kitose šalyse, jų galimas priežastis ir priemonės, kurios galėtų padėti išvengti šio reiškinio, savo pranešime išdėstė VU Medicinos fakulteto Psichiatrijos klinikos doc. dr. Alvydas Navickas. Vaizdingą pranešimą apie lytiškai plintančių ligų ir AIDS epidemiologiją, diagnostiką, svarbiausius požymius ir apsaugos priemones, žinių apie jas platinimo tarp

jaunimo svarbą perskaitė Užkrečiamų ligų ir AIDS centro vadovas, M. Romerio universiteto prof. dr. Saulius Čaplinskas. Moksliniais aukštosios nervų sistemos tyrimais ir įrodymais pagrįstą pranešimą „Kas yra aktyvi fizinė pertrauka“ perskaitė Lietuvos sporto universiteto rektorius prof. Albertas Skurvydas.

Nuo 1992 m. ES ir Lietuvoje mokinių gyvenimo ir su ja susijusios subjektyvios gyvenimo kokybės atliekamų tyrimų rezultatus, pokyčių tendencijas, jų svarbą ugdant aktyvios visuomenės kūrėjus pristatė Lietuvos sveikatos mokslų universiteto lektorius Tomas Vaičiūnas, atkreipdamas dėmesį į šio laikotarpio problemas – vaikų ir paauglių rūkymą, alkoholio vartojimą.

UAB „Biznio mašinų kompanijos“ interaktyvių produktų vadovas Rimantas Mačernis pademonstravo 3D mokymo priemones ir jų galimybes, perskaitė pranešimą, kaip tokį mokymą įvertino Lietuvos mokyklų mokytojai ir mokiniai.

LMA tikrasis narys Vytautas Basys, Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus pirmininkas

LMA Vrublevskių bibliotekos renginiai ir parodos

LR Seimas 2016-uosius paskelbė Bibliotekų metais, kuriuos LMA Vrublevskių biblioteka pradėjo supažindindama skaitytojus su Tautinių mažumų departamento išleistu Bibliotekų metams skirtu kalendoriumi. Jame pristatomas Lietuvoje gyvenančių tautinių mažumų rašytinis palikimas, saugomas Lietuvos bibliotekų fonduose. Sausio 7 d. įvykusiame renginyje kalbėjo LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas, Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorė dr. Vida Montvydaitė, rusų literatūros tyrinėtojas dr. Pavelas Lavrinecas (Pavel Lavrinec).

* Sausio 15 d. įvyko parodos „Lietuvos mokslų akademija: skiriama įsteigimo 75-mečiui“ atidarymas. Parodos ekspozicijoje buvo pristatyta trumpa LMA steigimo istorija, ypatingą dėmesį skiriant krašto mokslo ištakoms, pabrėžiant, jog mokslo centro įsteigimas buvo ilgalaičių mokslininkų pastangų ir darbo rezultatas. Vrublevskių bibliotekoje saugomi dokumentai atskleidžia žymiausias mokslo asmenybes, mokslo institucijų, aukštųjų mokyklų, mokslo draugijų plėtrą. Atidarydamas parodą sveikinimo žodį tarė LMA viceprezidentas D. Kaunas. Jis pažymėjo, jog 2016 metai Lietuvos mokslų akademijai yra jubiliejiniai. LMA steigimo laikotarpis mažai žinomas,

dar nėra plačiau tyrinėtas. Ekspozicija atskleidė, jog šiame procese dalyvavo žymiausi mokslininkai. Lietuvos mokslinė mintis brendė šimtmečiais, neatsilikdama nuo Vakarų Europos. Parodos rengėja Rasa Sperkienė pristatė Lietuvos mokslinės minties raidos ypatybes, mokslų akademijos sampratos brendimą, akcentavo okupacijų metus, mokslo asmenybių dramatiškus likimus. Renginį vedė Vrublevskių bibliotekos direktoriaus pavaduotoja mokslui dr. Rima Cicėnienė.

* 2016 metais minimos Kazio Griniaus – Prezidento, Steigiamojo Seimo komiteto, rengusio Lietuvos Konstituciją, pirmininko, šeštojo Lietuvos premjero, gydytojo, publicisto, Pasaulio tautų teisuolio (pripažinto 2015 m.) – 150-osios gimimo metinės. Vrublevskių bibliotekoje vasario 17 – kovo 10 d. buvo eksponuojama paroda „Tėvynės meilė – viso gyvenimo darbuose“, kurioje atsiskleidė Kazio Griniaus politinė, visuomeninė, kultūrinė, mokslinė veikla bei didelis indėlis į mediciną. Parodoje buvo eksponuojami K. Griniaus autentiški bibliotekoje saugomi rankraštinio palikimo dokumentai: Lietuvos Respublikos Seimo prezidiumo raštas, kuriuo pranešama apie jo išrinkimą Lietuvos Respublikos Prezidentu, asmeniniai laišakai, raštai, susiję su švietimo draugijomis bei leidyba.

17-oje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje: Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė Irena Krivienė (kairėje), direktorės pavaduotoja dr. Marija Prokopčik ir LMA Vrublevskių bibliotekos direktorius dr. Sigitas Narbutas

* Vasario 18 d. LMA Vrublevskių bibliotekoje įvyko Aleksandro Adamkovičiaus knygos *Lietuvos baltarusiai: vakar ir šiandien. Ką reiškia kalbėtis su Dievu baltarusiškai* sutiktuvės. Remdamasis Lietuvos centrinio valstybės archyvo medžiaga, autorius pristatė sudėtingą baltarusių religinio ir dvasinio gyvenimo raidą Vilniaus krašte Lenkijos okupacijos laikotarpiu 1921–1939 m.

* LMA Vrublevskių biblioteka vasario 25–28 dienomis dalyvavo Litexpo parodų centre vykusiame 17-oje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje. Bibliotekoje išleisti septyni nauji leidiniai, iš jų kultūrinių renginių programoje pristatyti penki.

Pirmasis Lietuvos mokslų akademijos albumas

Lietuvos mokslų akademija 75-ąją sukaktį pasitiko nauju veikalu – nuotraukų albumu. Tai pirmasis informacinės paskirties ikonografijos leidinys apie šią instituciją. Svarbiausia paskata jį rengti buvo ne tik sukaktis, bet ir poreikis didinti Akademijos matumą. Jos informacinė ir komunikacinė veikla bei gyva kalba su mokslo bendruomene ir visuomene yra viena svarbiausių užduočių. Albumo antraštiniame lape įrašėme esminę Akademijos maksimą – *Valstybės*

ir visuomenės pažangai. Juo remdamiesi vaizdo kalba teigiame, kad Akademiją reprezentuoja matomi darbai, iškilios asmenybės, buveinė, kūrybinga atmosfera.

Albumą rengė sudarytojų kolektyvas, turintis patirtį. Siekdami darbo kokybės, norėjome pasiremti užsienio pavyzdžiais, tačiau net didžiausios Lietuvos bibliotekos, taip pat ir Mokslų akademijos, nuvylė. Jose labai maža kitų šalių akademijų albumų. Fondai komplektuojami prastai. Priežastis – lėšų stygius. Susipažinome su Vilniaus universiteto, akademikų iš užsienio komandiruočių parsivežtais albumais.

Darydami atranką, vadovavomės principu, kad medžiaga būtų aktuali, nepasentų bent per ateinančius dešimt metų. Atrinkome apie 400 geriausių nuotraukų. Esminis kriterijus buvo asmens – akademiko arba darbuotojo – charakterio ir veiklos aplinkos raiška. Reportažinių ir meninių vaizdų kalba siekta pristatyti žymiausius Lietuvos mokslininkus, Akademijos užsienio narius, valstybės nepriklausomybės metų Akademijos vadovus, aktyviausius partnerius, akademikų veiklą už Akademijos sienų.

Albumo „Lietuvos mokslų akademija. Nepriklausomybės kelyje“ sutiktuvs 17-oje tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje. Albumo sudarytojai (iš kairės): LMA tikrieji nariai Domas Kaunas ir Eugenijus Jovaiša

Albumo sąrangos sprendimus formuoja portretinės ir grupinės nuotraukos dermė, reportažiškumas ir meniškumas, retrospektyvos ir nūdienos vaizdų proporcijos. Bandyta perteikti būdingiausią akademiko išraišką, kad jį atpažintų praeivis, televizijos žiūrovai, studentas, gal net kaimo bibliotekininkas.

Žiūrovai, atvertę albumo antraštinio lapo kitą pusę, ras svarbiausių leidinio rengėjų sąrašą. Jis ne toks jau ir mažas, todėl paminėsime tik reikšmingiausius. Tokiems pirmiausiai skirtume Akademijos fotografę Virginiją Valuckienę. Nors panaudota šiek tiek kitų fotografų nuotraukų, tačiau iš tikro tai jos autorinis albumas. Virginija darbo eigoje iškilo kaip subrendusi fotografijos profesionalė. Albumą kaip meno kūrinį, jo estetiką, architektoniką, atitinkančią Akademijos reikšmę šalies gyvenime ir vaidmeniui jos būsimoje istorijoje sukūrė dailininkė Miglė Datkūnaitė. Jos kūrybiškumas ir išradingumas atvėrė dailininkės ir Akademijos galimybes nušvisti aukščiausiu ikonografijos meno lygiu.

LMA tikrasis narys Domas Kaunas,
LMA viceprezidentas

Lietuviai Kanadoje

Kovo 3 d. LMA buvo sutiktas egodokumentų leidinys *Pirmieji Mažosios Lietuvos lietuviai Kanadoje. Išeivio Jurgio Kavolio 1895–1939 metų dokumentinis paveldas*. Naujausiame LMA vice-prezidento D. Kauno ir jo kolegijų parengtame leidinyje pristatomi ir analizuojami dokumentai apie ligi šiol dar labai mažai gvildentą temą – Mažosios Lietuvos lietuvių išeivijos istoriją, daugiausia dėmesio skiriant išeivijos Kanadoje atvejui aptarti. Didžiausią knygos dalį sudaro pluoštas iki šiol nepublikuotų ir mokslininkų dėmesio nesulaukusių laiškų, kurių autorius yra buvusios Rytų Prūsijos Klaipėdos apskrities Dėglių kaimo valstiečio sūnus Jurgis Kavolis, laiškus iš emigracijos rašęs 1895–1923 m.

Įvadiname straipsnyje skaitytojas gali išsamiai susipažinti su laiškų autoriumi, pateikiama laiškų analizė, išskiriamos pagrindinės temos, liudijančios Mažosios Lietuvos lietuvių emigracijos pradžią ir jos priežastis, Kanadoje susikūrusios lietuvių bendruomenės aplinką ir tautinės tapatybės išsaugojimo problemą, socialinio ir kultūrinio gyvenimo aspektus, ryšius su artimaisiais ir tėviškoje likusiais. Laiškai leidžia pajauti ir išskirtinę Mažosios Lietuvos lietuvių vartotą kalbą, kurioje apstu slavizmų ir germanizmų, ir sukuria ypatingą šio krašto aplinką. Neabejotina, jog per vienos šeimos, vieno asmens istoriją sudėtingu XIX–XX a. sandūros laikotarpiu atsiveria iki šiol dar menkai pažintas Mažosios Lietuvos sociokultūrinės istorijos puslapis, atskleidžiantis Mažosios Lietuvos lietuvių išeivijoje gyvenimo, jų nenutrūkusio santykio su gimtine ir čia likusiais gentainiais siužetus. Knygos tekstinę dalį papildo iliustracijos, pasakojančios apie J. Kavolio šeimą bei nedidelės Mažosios Lietuvos pasienio gyvenvietės, Pėžaičių, kraštovaizdį, liudijantį ekonominės ir kultūrinės modernizacijos skvarbą į atokiausias Rytų Prūsijos vietas.

Prof. D. Kaunas auditoriją supažindino su Kavolių šeima ir jų išsaugotu unikaliu rašytinio paveldo

telkiniu. Prof. Arvydas Pacevičius (VU), pasidalijo įžvalgomis apie J. Kavolio korespondencijos svarbą Lietuvos egodokumentikos tyrimų kontekste, šią temą pratęsė doc. dr. Arūnas Baublys (KU), akcentuodamas epistoliarinio žanro reikšmę kultūros istorijos tyrimams. Dr. Ramūnas Kondratas (VU) nukėlė į J. Kavolio gyventą emigracinę aplinką, kalbėdamas apie pirmuosius Mažosios Lietuvos lietuvius Teksase ir jų pėdsakų tyrimų patirtį, o prof. dr. Remigijus Misiūnas (VU) pažvelgė į J. Kavolio laiškus kaip į lietuvių senosios išeivijos kasdienybės liudijimus. Prof. Roma Bončkutė (KU) atkreipė dėmesį į labai turtingą ir išraiškingą laiškų kalbą, kurioje perteikiama ne tik išskirtinė Mažosios Lietuvos lietuvių leksika, bet apstu ir gamtos aprašymų bei galima ieškoti tam tikrų sąsajų ir su donelaitiškos kalbos išsireikšimais bei žodžiais. Doc. dr. Silva Pocytė pabrėžė, jog Mažosios Lietuvos istorijos ir kultūros tyrėjai labai stokoja pirminių šaltinių, kurie pradingo ar buvo išblaškyti Antrojo pasaulinio karo pabaigoje, tad kiekvienas naujų archyvinių šaltinių, rankraštinųjų dokumentų pluoštelis yra itin vertinamas pažinimo klodas, galintis papildyti ar naujai atskleisti įvairiųjų regiono istoriją.

Doc. dr. Silva Pocytė,
Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos
ir archeologijos instituto direktorė

žymius mokslininkus prisimenant

Irenai Eitminavičiūtei atminti

Sausio 22 d., eidama 85-uosius metus, mirė garsi Lietuvos mokslininkė, zoologė, dirvožemio ekologijos specialistė, ilgametė LMA narė, prof. habil. dr. Irena Eitminavičiūtė.

I. Eitminavičiūtė gimė Šiauliuose. 1955 m. baigė Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakultetą ir įgijo biologės-zoologės specialybę. Studijavo MA Biologijos instituto aspirantūroje ir 1958 m. apgynė biologijos mokslų kandidato, 1982 m. SSRS mokslų akademijos A. Severcovo gyvūnų evoliucinės morfologijos ir ekologijos institute – biologijos mokslų daktaro disertaciją. Paskelbė per 300 mokslinių, mokslo populiarinimo straipsnių. Yra monografijos *Dirvožemio ekologijos raida Lietuvoje*, katalogo *Lietuvos dirvožemio erkės (Acari)* autorė, daugelio kolektyvinių leidinių bendraautorė ir sudarytoja. I. Eitminavičiūtės vardu pavadinta viena *Scutacarus* genties erkių rūšis. 2005 m. už mokslo darbų ciklą „Dirvožemių ekologinės būklės tyrimai“ jai skirta Lietuvos mokslo premija. 2015 m. gruodžio mėn. Gamtos tyrimų centras išleido prof. I. Eitminavičiūtės knygą *Keliu į dirvožemio ekologiją*, kurios išleidimą rėmė VŠĮ „Grunto valymo technologijos“ ir Gamtos tyrimų centras.

*

Vasario 22 d., praėjus mėnesiui po prof. I. Eitminavičiūtės mirties, LMA įvyko minėtos knygos sutiktuvės. Renginyje dalyvavo artimieji, giminės, LMA nariai, draugai, bendradarbiai. Popietėje dalyvavo ir Profesorę prisiminė LMA BMGMS pirmininkas LMA tikrasis narys Vytautas Basys, LMA tikrasis narys Mečislovas Žalakevičius, LMA tikrasis narys Vincas Būda, prof. Sigitas Podėnas, dr. Virginija Podėnienė, dr. Algimantas Jakimavičius, dr. Valė Strazdienė ir kiti.

ELTA nuotr.

Šviesi Irenos Eitminavičiūtės asmenybė išliks Jos darbuose, Ją pažinojusių žmonių atmintyje.

Dr. Jadvyga Olechnovičienė,
Biologijos, medicinos ir geomokslų skyriaus
mokslinė sekretorė

sveikiname

Leonardui Saukai – 85

Sausio 5 d. LMA nariui, prof. habil. dr. Leonardui Saukai sukako 85-eri. LMA prezidiumas bei Humanitarinių ir socialinių mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina jubiliejaus proga.

Linkime Jums, mielas Jubiliate, stiprios sveikatos, kūrybinės sėkmės, naujų prasmingų veikalų!

Antanui Žilinskiui – 70

Sausio 5 d. LMA tikrajam nariui, prof. habil. dr. Antanui Žilinskiui sukako 70 metų. LMA prezidiumas ir Technikos mokslų skyrius sveikina septyniasdešimtmečio proga.

Sveikindami jubiliejaus proga, dėkojame Jums už nuoširdų ir turiningą bendradarbiavimą su Lietuvos mokslų akademija bei jos Technikos mokslų skyriumi ir linkime naujų reikšmingų mokslo pasiekimų ir asmeninės laimės gyvenime!

Vytautui Kaminskui – 70

Sausio 8 d. LMA tikrajam nariui, prof. habil. dr. Vytautui Kaminskui sukako 70 metų. LMA prezidiumas ir Technikos mokslų skyrius sveikina jubiliejaus proga.

Nuoširdžiai linkime Jums kūrybinės sėkmės, giedrios nuotaikos, geros sveikatos ir asmeninės laimės!

Romualdai Grigui – 80

Sausio 29 d. LMA nariui, prof. habil. dr. Romualdai Grigui sukako 80 metų.

Ta proga LMA prezidiumas pareiškė padėką už indėlį į Lietuvos tapatumo tyrimus, visuomenės pilietiškumo ir tautinės savivokos ugdymą, už aktyvią veiklą Lietuvos mokslų akademijos pašaukimo baruose.

Voldemarui Strykiui – 80

Vasario 24 d. LMA užsienio nariui prof. Voldemarui Strykiui sukako 80 metų. LMA prezidiumas bei Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina jubiliejaus proga.

Nuoširdžiai linkime stiprios sveikatos, neblėstančios energijos, visokeriopos sėkmės, puikios nuotaikos, kūrybinių minčių gausos bei daug gražių saulėtų dienų!

Sofijai Kanopkaitei – 90

Kovo 3 d. LMA narei, prof. habil. dr. Sofijai Kanopkaitei sukako 90 metų. LMA prezidiumas ir Biologijos, medicinos ir geomokslų skyrius nuoširdžiai sveikina gražaus jubiliejaus proga.

Iš visos širdies linkime Jums, gerbiamoji Profesore, ilgiausių metų, gyvenimo pilnatvės ir stiprios sveikatos!

Juozui Vidmančiui Vaitkui – 75

Kovo 19 d. LMA tikrajam nariui, prof. habil. dr. Juozui Vidmančiui Vaitkui sukako 75-eri.

Nuoširdžiausiai sveikiname ir linkime Jums, gerbiamasis Jubiliate, kūrybinės energijos, stiprios sveikatos, neišsenkančio entuziazmo ir asmeninės laimės!

mokslininkų apdovanojimai

„Mėlynosios revoliucijos“ vėliavnešys

 Vasario 11 d. VU iškilmingame Senato posėdyje Renselerio politechnikos instituto (JAV) profesoriui LMA užsienio nariui Michailui Šurui (Michael Shur) suteiktas VU garbės daktaro vardas.

Prof. M. Šuras įvertintas už ilgametį ir produktyvų bendradarbiavimą su VU mokslininkais, už darbus puslaidininkų fizikos ir optoelektronikos srityje. Ši bendrystė tapo itin vaisinga pastaruosius du dešimtmečius, kai pasaulyje vyko vadinamoji „mėlynoji revoliucija“. Mokslinis bendradarbiavimas su prof. M. Šuru leido VU fizikams laiku įsitraukti į šiuos procesus ir suvaidinti juose svarbų vaidmenį. 2002 m. JAV išleista LMA tikrojo nario A. Žukausko, prof. M. Šuro ir dr. R. Gaškos knyga *Introduction to Solid State Lighting* (Įvadas į kietakūnį apšvietimą) buvo pirmoji pasaulyje monografija iš kietakūnio apšvietimo srities. Ji tapo parankine knyga daugeliui mokslininkų ir studentų.

Už nuopelnus Lietuvos kaimui

 Kovo 11-osios išvakarėse iškilmingame Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo minėjime Marijampolėje apdovanoti Lietuvos kaimui nusipelnę žmonės. Ordinu „Už nuopelnus Lietuvos kaimui“ apdovanotas LMA tikrasis narys Zenonas Dabkevičius.

Apdovanojimus „Už nuopelnus Lietuvos kaimui“, kaip padėką už reikšmingus ir svarbius darbus, įsteigė ARVI įmonių grupė, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnyba, Aleksandro Stulginskio universitetas ir Baltijos agroverslo institutas.

Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalio laureatas

 Kovo 30 d. Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatre Seimo Pirmininkė Loreta Graužinienė įteikė 2016 m. Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medalius „Tarnaukite Lietuvai“. Seimo valdybos sprendimu įsteigtas apdovanojimas skiriamas už darbą valstybės labui ir jos gerovei, pozityvių idėjų, brandinančių visuomenės pilietiškumą, tautinę savimonę ir kultūrinį sąmoningumą, sklaidą ir įgyvendinimą. Už filantropinę veiklą, ypač jaunų žmonių saviraiškos skatinimą ir rėmimą, apdovanotas LMA tikrasis narys Giedrius Kuprevičius (kompozitorius, pedagogas, varpininkas, publicistas, eseistas, kultūros veikėjas, filantropas). Dėkojame Profesoriumi už nenuilstamą tarnystę Lietuvai!

Pagal BNS

Tarptautinė mokslo premija – LMA tikrajam nariui Virginijui Šikšniui

Penki pasaulio mokslininkai, tarp kurių – ir VU prof. Virginijus Šikšnys – pasidalijo Voreno Alperio (Warren Alpert) fondo premiją už reikšmingą indėlį į bakterijų CRISPR antivirusinės apsaugos sistemos pažinimą. Tai revoliucinis atradimas, nes ši sistema gali būti pritaikyta genomo redagavimui. V. Alperio fondo premija skiriama mokslininkams, kurių tyrimai atveria naujų galimybių žmogaus ligoms gydyti ar jų prevencijai,

remiasi reikšmingais moksliniais atradimais, keičiančiais mūsų supratimą apie ligas ar jų gydymo metodus.

„Man didelė privilegija būti tarp tokių žymių dabartinių ir ankstesniųjų Voreno Alperio fondo apdovanojamų asmenų. Dėl šios premijos mano darbas dar labiau mane džiugina ir kelia didesnių

iššūkių. Esu labai patenkintas, kad tyrimas, kuriuo pradžioje siekta atsakyti į fundamentalų klausimą apie bakterijų apsisaugojimą nuo fagų, nutiesė kelią kurti naujoviškus įrankius genų redagavimo taikymams“, – mokslinę sėkmę džiaugiasi prof. V. Šikšnys.

Sausio 26 d. LMA tikrajam nariui, prof. dr. (hp) Virginijui Šikšniui sukako 60 metų. Sveikiname!

LMA narys Vladislavas Domarkas

1939 08 17 – 2016 02 29

Vasario 29 d., eidamas 77-uosius metus, mirė žymus radioelektronikos, ultragarso technikos, viešojo administravimo teorijos ir praktikos sričių mokslininkas, LMA narys, prof. habil. dr. Vladislavas Domarkas.

Vladislavas Domarkas gimė 1939 m. rugpjūčio 17 d. Kretingos rajono Vėlaičių k. 1956–1961 m. studijavo Kauno politechnikos institute (nuo 1990 m. – Kauno technologijos universitetas). Su šia aukštąją mokykla buvo susietas visas Jo gyvenimas. 1977 m. apgynė technikos mokslų daktaro disertaciją (dabar – habil. dr.), 1981 m. suteiktas profesoriaus mokslinis pedagoginis vardas. Profesorius 1980–1983 m. – KPI prorektorius, 1983–1992 m. – KPI (KTU) rektorius. Tačiau 1993–1996 m. laikotarpiu prof. V. Domarko žinių ir kompetencijos prireikė kituose šalies baruose: 1993–1994 m. dirbo Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro pavaduotoju, 1994–1996 m. – švietimo ir mokslo ministru. 1997–2013 m. prof. V. Domarkas vėl dirbo KTU Viešojo administravimo

katedros profesoriumi, vedėju. Prof. V. Domarkas buvo aktyvus mokslininkas, pelnęs dvi Lietuvos mokslo premijas (1976 ir 1987 m.), nuo 1999 m. buvo JAV nacionalinės viešojo administravimo asociacijos narys, 2005 m. apdovanotas Vokietijos Federacinės Respublikos Heseno žemės ordinu už Vokietijos ir Lietuvos bendradarbiavimo skatinimą švietimo srityje. 2003 m. suteiktas Kretingos rajono Garbės piliečio vardas. 1985 m. išrinktas LMA nariu korespondentu, 2011 m. – LMA tikruoju nariu.

Šviesus profesoriaus Vladislavo Domarko atminimas išliks mūsų širdyse.

Lietuvos mokslų akademijos prezidentas

LMA užsienio narys Alfredas Erichas Senas

1932 04 12 – 2016 03 08

Kovo 8 d., eidamas 84-uosius metus, mirė lietuvių-šveicarų kilmės JAV mokslininkas, baltistas, Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys, vienas

žymiausių Lietuvos XX-ojo amžiaus istorijos tyrinėtojų prof. Alfredas Erichas Senas (Alfred Erich Senn).

Istorikas gimė 1932 m. balandžio 12 dieną. Meilę Lietuvai garbusis mokslininkas paveldėjo iš savo tėvo šveicaro Alfredo Seno – taip pat garsaus baltisto, filologo, leksikografo. A. E. Seno motina – lietuvė Marija Eva Vedlugaite. Į JAV jo tėvai persikėlė 1930 metais. 1958 m. A. E. Senas baigė Kolumbijos universitetą. Jis apgynė daktaro disertaciją *The Emergence of Modern Lithuania* (Lietuvos valstybės atkūrimas 1918–1920 m.), kuri 1959 m. buvo išleista atskira knyga, atvėrusia anglakalbiams vakariečiams nežinomą Lietuvos pasaulį.

A. E. Senas yra parašęs aštuonias knygas, skirtas Lietuvos istorijai. Savo darbuose autorius gilinasi į lietuvių diplomatijos gimimą, jos veiklą, tai pat svarbiausiais Lietuvos užsienio politikos kryptį klausimais ir pats bendravo su daugeliu lietuvių politikų ir diplomatų. Istorikas taip pat daug metų rūpinosi Vilniaus ir Madisono (JAV) miestų ryšių plėtojimu. Profesoriumi teko būti 1988–1991 m. Lietuvos išsivadavimo įvykių liudininku ir dalyviu.

© DELFI / K. Čachovskio nuotr.

Už nuopelnus garsinant Lietuvos vardą mokslininkui įteiktas Užsienio reikalų ministerijos garbės ženklas „Lietuvos diplomatijos žvaigždė“. Istoriko darbas *Gorbačiovo nesėkmė Lietuvoje* buvo apdovanotas Amerikos Baltijos studijų asociacijos įsteigta Edgardo Andersono prezidentine premija. A. E. Senas 2004 m. apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino Karininko kryžiumi.

HSMS informacija

LMA užsienio narys Juris Ekmanis

1941 12 02 – 2016 04 09

Balandžio 9 d. po sunkios ligos mirė Lietuvos bičiulis, LMA užsienio narys, buvęs Latvijos mokslų akademijos prezidentas (2004–2012), akademikas Juris Ekmanis.

Juris Ekmanis gimė 1941 m. gruodžio 2 d. Rygoje. 1964 m. baigė Latvijos valstybinio universiteto Fizikos-matematikos fakultetą. 1973 m. apgynė fizikos ir matematikos mokslų kandidato, 1984 m. – mokslų daktaro disertaciją. 1961–1986 m. dirbo Latvijos mokslų akademijos Fizikos institute. 1974 m. – vizituojantis profesorius Kornelio, Ajovos valstijos ir Kalifornijos universitetuose (JAV). 1976 m. – vizituojantis profesorius Makgilo (McGill) universitete (Kanada), 1993 m. – Mančesterio universitete (Jungtinė Karalystė). Nuo 1986 m. dirbo Latvijos MA Fizikinės energetikos institute, nuo 1990 m. – jo direktorius. Savo

E. Dinka nuotr., Vikipedija

žinias ir gebėjimus skyrė nepriklausomos Latvijos valstybinės energetikos valdymui tobulinti. Už indėlį į Baltijos šalių intelektualinį bendradarbiavimą 2000 m. apdovanotas Baltijos šalių mokslų akademijų medaliu. LMA užsienio nariu išrinktas 2007 m. 2009 m. už nuopelnus Latvijai Juris Ekmanis buvo apdovanotas Trijų Žvaigždžių ordinu.

**Lietuvos mokslų akademijos
Organizacinis skyrius**

LMA narys Algirdas Sabaliauskas

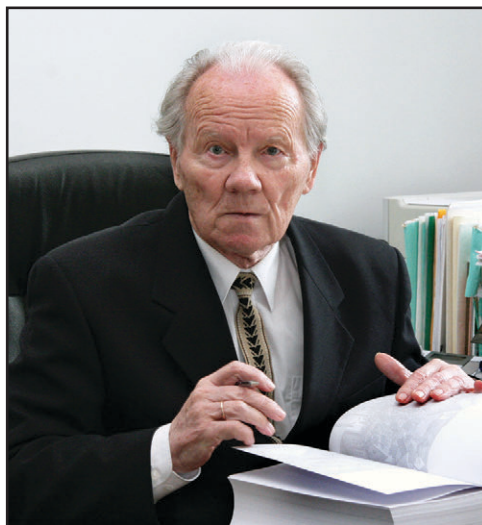
1929 07 26 – 2016 04 17

Netekome iškilaus kalbininko prof. habil. dr. Algirdo Sabaliausko.

A. Sabaliauskas gimė 1929 m. Marijampolėje, čia baigė Rygiškių Jono gimnaziją. Vilniaus universitete studijavo lituanistiką. Paskutiniaisiais studijų metais (1953) pradėjo dirbti Lietuvių kalbos ir literatūros institute, su kuriuo vėliau susiejo visą profesinį gyvenimą: ėjo pareigas nuo jaunesniojo mokslinio bendradarbio iki atkurto Lietuvių kalbos instituto direktoriaus (1997–2000).

Profesorius buvo išrinktas Latvijos mokslų akademijos užsienio nariu (1992), išvarė gilią baltistikos tyrinėjimų vagą baltų kalbų leksikos, baltų kalbų ir kalbotyros istorijos srityse.

Kelių svarių mokslinių monografijų („Lietuvių kalbos leksika“, 1990; „Lietuvių kalbos tyrinėjimo istorija“, 3 tomai: 1979, 1982, 2012) autorius. Visuomenei gerai pažįstamas iš labai populiarių, šmaikščių ir įsimenamų knygų „Žodžiai keliauja“ (1962), „Žodžiai pasakoja“ (1965), „Žodžiai atgyja“ (1967), „Šimtas kalbos mįslių“ (1970, 2001), „Kaip tyrinėta lietuvių kalba“ (1984), į keletą kalbų išverstų „Mes baltai“ (1986; anglų k. „We, the Balts“ 1993; švedų k. „Wi-

som ar balter“ 2005; italų k. „Noi Balti“, 2007), „Iš kur jie?“ (1994).

1997 ir 2002 m. apdovanotas Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino Karininko kryžiais.

Profesoriui teko laimėti daugiau ar mažiau pabendrauti vos ne su visais žymiausiais pastarųjų dešimtmečių baltų kalbų tyrinėtojais. Ypač artima draugystė Jį siejo su rusu akad. Vladimiru Toporovu, vokiečiu prof. Raineriu Eckertu (Rainer Eckert), amerikiečiu prof. Viljamu R. Šmolstygu (William R. Schmalstieg), japonu prof. Ikuo Murata, būriu latvių kalbininkų. Jis turėjo talento, darbštumo, atkaklumo, kantrybės, mokėjimo eiti į tikslą – tai žmogaus ir kalbininko pavyzdys mums.

Lietuvos mokslų akademijos prezidiumas

Leidinio redakcinė taryba:

V. Basys, A. Bernotas, V. A. Bumelis,
Z. Dabkevičius, F. Ivanauskas, E. Jovaiša,
D. Kaunas, R. Maskoliūnas, A. P. Piskarskas,
V. Razumas (pirmininkas),
A. Vasiliauskas, G. Žintelis

Leidinį rengė:

S. Aukštinaitytė, A. Bagdonavičienė,
G. Griežienė, B. Jaskelevičius,
L. Milošienė, R. Daukšienė, J. Olechnovičienė

Kalbos redaktorė A. Bagdonavičienė,
nuotraukos V. Valuckienės,
apipavidalino M. Datkūnaitė

© Lietuvos mokslų akademija,
Gedimino pr. 3, 01103 Vilnius
<http://lma.lt/>

Spausdino UAB *BMK leidykla*,
J. Jasinskio g. 16, 01112 Vilnius
Tiražas 150 egz., nemokamai

ISSN 2029-5707

